

Cu fiecare manifestare organizată, Muzeul satului și de artă populară se dovedește o instituție muzeală cu înalte preocupări în domeniul cercetării creației materiale și spirituale a poporului nostru, un centru ce reușește să polarizeze atenția specialiștilor etnologi prin seriozitatea și competența cu care știe să realizeze acțiunile sale științifice.

Sesiunea de comunicări avînd ca tematică „Limbaajul creației artistice populare”, desfășurată între 15—16 mai a.c., a constituit încă o dovadă a celor afirmate mai sus. Ea s-a integrat manifestărilor I.C.O.M. privind sărbătorirea **Zilei internaționale a muzeelor și aniversării a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat condus de Burebista**. Au participat muzeologi și specialiști din București, Brașov, Cluj-Napoca, Florești-Stoienști, Golești, Iași, Oradea, Sibiu, Slobozia, Suceava și Tulcea. În cele două zile au fost prezentate un număr de 20 de comunicări.

Deși la prima vedere tematica propusă părea să nu ofere un cîmp prea larg analizei și dezbaterilor, comunicările susținute au dovedit că limbaajul creației artistice populare românești are nenumărate sensuri pornind de la cele naționale și sociale și ajungînd la cele legate de apartenența la o arie geografică, vîrsta creatorului etc. Toate materialele au subliniat că arta populară a constituit și continuă să fie un mijloc de comunicare între oameni iar etnologilor le revine sarcina să descifreze codurile și semnele acesteia, să cunoască și să aprofundeze valoarea fiecărui aspect estetic încifrat în obiecte utilitare.

Din audierea comunicărilor s-a desprins ideea că sursa principală care a stat la baza alcătuirii lor a fost reali-

tatea aflată în teren sau în depozitele muzeelor, o bună parte din ele implicînd și aspecte ale valorificării unor elemente din arta populară tradițională în creația artizanală actuală. De asemenea, s-a putut constata faptul că a existat o diversitate de surse teoretice consultate, investigația bibliografică venind în întîmpinarea susținerii faptelor reale.

O parte din comunicări s-au subordonat temei mari propuse spre dezbateri prin încercarea de teoretizare și generalizare a unor aspecte ale artei populare, jaloinînd căile de înțelegere a mesajelor ei, de stabilire a unor structuri ce au stat la baza creației populare din trecut. Dintre acestea amintim comunicările: dr. Georgeta Stoica, *Probleme ale continuității în ornamentica populară românească*; Tiberiu Graur, *Comunicarea și limbaajul artei populare*; Lucia Stroescu, *Textile decorative de interior din lînă: principii și scheme de organizare compozițională*; Andrei Bucșan, *Expresivitatea dansului popular*.

Un alt grupaj de comunicări, pornind tot de la descifrarea unor semnificații ale limbaajului artei populare, în diversele ei domenii, au abordat problema fie legată de o anumită zonă geografică fie că s-au oprit la analiza unei categorii de obiecte. Dintre asemenea comunicări, amintim: Olivia Moraru, *Motive-simboluri în creația artistică populară din Țara Bîrsei*; Constantin Breazna, *Limbaajul muzical al păstorilor aromâni*; Sînda Larionescu, *Limbaaj și comunicare în modelul riturilor de nuntă din zona de sud a Olteniei*; Titina Rădulescu, *Funcție, formă, ornament în arta populară din Maramureș*; Ofeția Văduva, *Limbaajul semnelor legate de hrană în ceremonialul de nuntă tradițional*; Ileana Gaiță, *Nivele de decodifi-*

*Imagine din timpul
Sesiunii de comunicări*

care a limbajului artistic la scoarțe; Iosif Heța, Păpușa, factor de strategie culturală în tradiția populară românească; Corneliu Mirescu, Limbaj în portul femeiesc din Lăpuș; Florica Goina, Limbajul țesutului în satul Roșia (Bihor).

Evoluția creației artistice populare, remodelările și reformulările survenite în decursul timpului, ca urmare a unei evoluții interne firești dar și a contactului cu elemente din afară, încercarea de prefigurare (chiar dacă în dezbateri s-a afirmat că acest lucru este prematur) a sensurilor de mîine ale transformărilor ce se vor produce în cadrul diferitelor genuri ale artei populare românești, a constituit subiectul și firul care a unit mai multe comunicări. Le amintim: Jana Negoită, *Schimbări de funcție și semnificații în cosumul popular românesc*; Doina Dascălu, *Simbol-concretizare plastică și mesaj în recuzita contemporană a obiceiurilor populare*; Anca Bratu Pop, *Structuri stilistice în pictura murală maramureșeană*.

O ultimă categorie de comunicări a adus în discuție aspectele concrete ale încurajării creației artisanale actuale, modul cum aceasta trebuie privită și ajutată în așa fel încît ea să se ridice la valoarea artei tradiționale, eliminîndu-se nonvaloarea, tot ceea ce este străin modului de a concepe și realiza frumosul

de către poporul nostru. Pe această linie s-au înscris comunicările: Olga Horșia, *Preocupări contemporane privind continuitatea și valorificarea meșteșugurilor artistice tradiționale din România*; dr. Tancred Bănățeanu, *Cu privire la critica de artă populară*; Emilia Pavel, *Țesături moldovenești — zona Iași, tradiție și inovație*; Steluța Pîrîu, *Mutații în funcționalitatea și semnificația textilelor și a pieselor de port tradițional*.

Dezbaterile care au urmat au subliniat valoarea științifică ridicată a comunicărilor prezentate, insistîndu-se asupra a ceea ce a adus nou fiecare. S-a afirmat, încă o dată, că sursa principală, dincolo de implicațiile bibliografice și de influențele unor școli etnografice la modă, trebuie să rămînă concretul — creația artistică populară — iar scopul — cunoașterea exactă a tuturor sensurilor acesteia. De asemenea, s-a atras atenția că se impune o permanentă raportare la trecut, la tot ceea ce știința istoriei poate oferi etnografiei, deoarece foarte multe elemente din creația populară își află originile în secole îndepărtate.

Sesiunea „Limbajul creației artistice populare” a marcat, odată în plus, saltul care s-a produs în viziunea și modalitățile de cercetare și analiză a artei populare, pașii uriași făcuți de la cercetarea de ieri, cu precădere a elemente-

Moment de la vernisarea expoziției Din istoria muzeografiei etnografice românești

lor decorative, mergîndu-se pe o prezentare descriptivistă și analiza de astăzi a straturilor celor mai adînci pentru înțelegerea mecanismelor intime ce au guvernat actul creației artistice populare.

De remarcant este faptul că o parte din autorii comunicărilor prezentate sînt tineri muzeografi ce dovedesc pe de o parte seriozitate în studierea materialelor de teren iar pe de altă parte o orientare și înțelegere științifică temeinică. Acest lucru ne îndreptățește să afirmăm că în muzeele de etnografie și artă populară există a nouă generație de muzeografi-cercetători de valoare, capabilă să ducă mai departe știința etnografică.

*
* *

Cu prilejul sesiunii de comunicări a fost vernisată expoziția **Din istoria muzeografiei etnografice românești**. Ea a reunit, într-o succesiune tematică, propusă de organizatori, o serie de documente și mărturii privind cercetarea creației populare și organizarea unor colecții și muzee de profil în țara noastră. Desigur, și acest lucru s-a văzut încă din titlu, expoziția, nu a urmărit ilustrarea completă a preocupărilor ce au existat în

domeniul cercetării etnografice, toate inițiativele pentru strîngerea și etalarea de bunuri patrimoniale din creația materială populară. Expoziția, ca idee, a fost binevenită, deoarece surprindea, fie și în parte, eforturile ce s-au depus de către înaintași pentru ca minunatul tezaur al artei și creației populare românești să nu rămînă anonim, pentru ca ceea ce era mai valoros să se păstreze și să ni se transmită nouă.

Prima temă a expoziției purta titlul generic „Precursorii”. În cadrul ei erau expuse citate din Gheorghe Barițiu, Alexandru Odobescu, Mihai Eminescu, Emil Racoviță, Simion Mehedinți, Nicolae Iorga și Vasile Pârvan. Unele dintre aceste personalități ale culturii românești au fost precursori cu ideea iar alții cu fapta: adevărați ctitori de muzee.

Numeroase materiale originale și în copie veneau să prezinte, în cadrul celei de-a doua teme, eforturile depuse pentru înființarea și dezvoltarea Muzeului etnografic al Ardealului (1874—1944), al cărui promotor neobosit a fost etnograful Romulus Vuia, ale Muzeului Țării Bîrsei și Muzeului național Secuiesc.

Era apoi prezentată activitatea colecționarului Aurel Filimon din Tg. Mureș, ale cărui colecții au stat la baza creării

Aspect din expoziție

Muzeului de arheologie, istorie și etnografie din localitate.

Numeroase caiete conținând schițe realizate pe teren, articole de etnografie apărute în diferite periodice ale vremii („Luceafărul”, „Junimea literară”), imagini din primele expoziții, informau vizitatorul despre începuturile Muzeului etnografic din Cîmpulung Moldovenesc, al cărui organizator, plin de elan, a fost Ion Ștefuriac.

La rîndul lor, soții Samuil și Eugenia Ioneț au fost sufletul realizării Muzeului etnografic din Rădăuți căruia i-au pus bazele în anul 1934. Deși și-a pierdut majoritatea patrimoniului în timpul celui de-al doilea război mondial, muzeul rădăuțean a renăscut și s-a dezvoltat prin munca perseverentă a celor doi soți Ioneț.

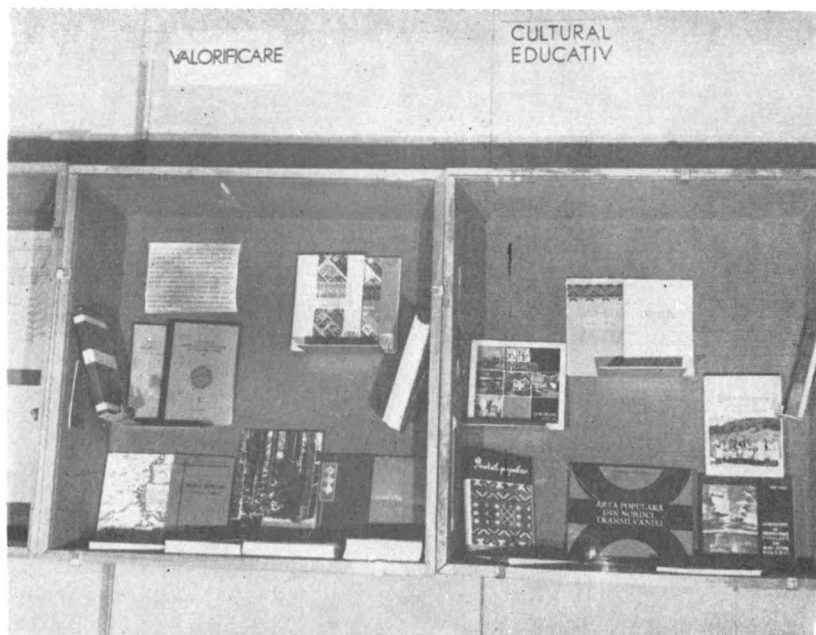
Începuturile Muzeului istorico-etnografic din Focșani se leagă de personalitatea etnografului Al. P. Arbore. În expoziție se prezentau imagini fotografice de epocă surprinzînd aspecte din expoziția inaugurată în anul 1931, extrase din conferințele pe teme de etnografie și artă populară susținute de inimosul profesor Al. P. Arbore.

O altă temă a expoziției a constituit-o „Muzeul de artă națională”. În cadrul

ei erau subliniate contribuțiile meritorii ale lui Dimitrie Papazoglu și Al. Tzigara-Samurçaș. În vitrine au fost etalate o serie de materiale originale legate de constituirea colecțiilor acestui muzeu. Astfel, era expusă o ie, primul obiect achiziționat de Papazoglu, albumul original conținînd imaginea exponatelor ce au fost prezentate la „Expoziția generală” din 1906, primul *Inventar* al Muzeului de artă națională, un pliant al muzeului etc.

Crearea Muzeului satului românesc a însemnat un pas uriaș pe calea dezvoltării și diversificării rețelei muzeale din țara noastră. Începuturile acestui muzeu se leagă strîns de activitatea și viziunea organizatorică a lui Dimitrie Gusti. Cum era și firesc, în expoziție se prezenta un material original deosebit de bogat: schița muzeului din anii 1936–1938, note și schițe folosite în cadrul cercetărilor din satul Drăguș, formulare tip de buget pentru aducerea unor gospodării din teren, caiete cu însemnări de teren aparținînd cercetătorului Gheorghe Focșa etc.

Partea a doua a expoziției și-a propus să redea, în cadrul a patru teme mari, munca ce se desfășoară astăzi în muzele de etnografie și artă populară — „Conservare — restaurare”, „Evidența știin-

*Aspect din expoziție
(fotografii de Ani Diț)*

țifică”, „Valorificarea” și „Munca cultural-educativă”. La aceste teme materialele expuse erau numeroase și variate, ele încercînd să surprindă momente din activitatea a cît mai multor muzee din țară — Golești, Sibiu, Rm. Vilcea, Suceava etc.

Expoziția a avut darul de-a fi reunit o serie de documente de importanță pentru istoricul muzeografiei etnografice românești, de a fi adus în fața vizitatorilor crîmpeie din eforturile ce s-au depus în trecut pentru a se crea instituții muzeale, pentru ca valorile existente la vremea aceea să nu se piardă. Desigur, titlul expoziției „Din...” nu i-a obligat pe organizatori la o prezentare a tuturor aspectelor problemei. Practic ar fi fost imposibil. Dar prezentarea încă a cîtorva date deosebit de importante din istoria muzeografiei etnografice românești se impunea. Astfel, trebuia marcată, în cadrul unei teme speciale, activitatea deosebit de prodigioasă a ASTREI, care, pe lîngă nenumărate expoziții de artă populară organizate în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, a înființat instituții muzeale de prestigiu (dacă e să ne amintim numai de muzeul din Sibiu). De asemenea, nu trebuiau omise eforturile ce s-au depus (chiar

dacă, uneori, fără succes deplin) pentru înființarea unor muzee de profil la Iași, Galați, Constanța etc.

Credem că harta prin care se puncta actuala rețea muzeală nu a rezolvat, de fapt, marele capitol al dezvoltării muzeisticii românești după 23 august 1944. Aici se impuneau cîteva date statistice comparative, o subliniere a diversificării rețelei muzeale din punct de vedere tematic în chiar interiorul grupului de muzee etnografice și de artă populară, consemnarea, fie și fugitiv, a înființării unora dintre cele mai reprezentative muzee, cum sînt: Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului, Secția pomiculturii și viticulturii de la Complexul muzeal Golești, Secția de etnografie a Muzeului Țării Crișurilor-Oradea, Muzeul etnografic din Reghin, Muzeul etnografic din Sighetu Marmației etc.

Oricum, expoziția „Din istoria muzeografiei etnografice românești” dovedește un serios efort depus pentru organizarea ei și credem că interesul muzeologilor care au participat la strîngerea materialelor nu trebuie să se oprească aici, ci investigația trebuie să continue pentru adunarea de noi mărturii care să fie valorificate, peste timp, într-o expoziție amplă, edificatoare.